

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนกวดวิชาเป็นธุรกิจที่อยู่ยั่งยืนมานานไม่ว่าภาวะเศรษฐกิจจะผันผวนอย่างไรก็ตาม แต่ธุรกิจนี้ก็สามารถดำเนินการได้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ トラบเท่าที่ระบบการศึกษาของบ้านเรายังให้ความสำคัญกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐ ทำให้เด็กนักเรียนจำเป็นต้องไปเรียนกวดวิชาเพื่อทบทวนความรู้และหาประสบการณ์ที่แตกต่างเพื่อที่จะเสริมทักษะความชำนาญของตัวเองในการสอบแข่งขัน และเพิ่มเติมความรู้นอกเหนือจากในห้องเรียนปกติ แต่ในการเรียนกวดวิชามิได้สะท้อนถึงความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทย หรือว่าระบบการศึกษาของไทยที่เป็นอยู่ไม่ดี ตรงกันข้าม ระบบการศึกษาของเราดีเพียงพออยู่แล้ว แต่สิ่งที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชายังเป็นที่ยอมรับอยู่นั้น เป็นเรื่องของค่านิยมทางสังคม เพราะสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันมาก และยึดติดกันในเรื่องต้องสอบเข้าสถาบันต่างๆ เมื่อเด็กรวมถึงพ่อแม่มีค่านิยมแบบนี้ ก็ทำให้การแข่งขันยิ่งสูงขึ้น เด็กต้องหาทุกวิถีทางที่จะสอบเข้าให้ได้ ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาถือเป็นโอกาสให้เป็นอีกทางเลือกสำหรับเด็กเท่านั้น

เดิมทีการเรียนพิเศษในลักษณะที่เรียกว่า กวดวิชานั้น มุ่งที่การจัดการเรียนการสอนให้ผู้ที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และบุคคลอื่นๆ ที่ต้องการเตรียมตัวให้พร้อมในการแข่งขันสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นช่วงระยะสั้นๆ ประมาณเดือนครึ่งถึงสองเดือน หลังจากที่นักเรียนสอบไล่ในระดับมัธยมปลายเรียบร้อยจนถึงช่วงของการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย วิชาที่สอนจะเป็นเฉพาะวิชาที่นักเรียนจะต้องใช้สอบ ปัจจุบันไม่เพียงแต่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น แต่ขยายออกไปทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด แต่ประเด็นหลักยังมุ่งเพื่อสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย ที่จริงการเตรียมตัวเพื่อการสอบแข่งขันได้เริ่มตั้งแต่ที่นักเรียนตลอดจนผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรธิดาได้เรียนในโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยมที่มีมาตรฐาน เป็นที่เชื่อถือยอมรับในสังคม โดยเฉพาะในระดับมัธยมปลาย ซึ่งเป็นจุดที่เข้มข้นที่สุดของการแข่งขัน เกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนที่เด่นชัดมากคือประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนสอบผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั่นเอง แม้ว่าการกวดวิชาจะถูกมองในแง่ที่ไม่เหมาะสม เช่น เป็นการเพิ่มความเสียเปรียบในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นของผู้ที่มาจากครอบครัวยากจน ตลอดจนการที่นักเรียนเสียโอกาสที่จะได้ทำกิจกรรมอื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จริยธรรม ฯลฯ ไป เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเร่งรัด แข่งขัน โดยการกวดวิชา แต่เราก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการกวดวิชา

เป็นระบบเสริมทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาสติปัญญาของตนให้เต็มที่ตามศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ได้

การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน ทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถรวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม ตั้งแต่รากฐานชีวิตและต่อเนื่องตลอดชีวิต คุณสมบัติทางด้านการศึกษาของบุคคลดังกล่าวเป็นปัจจัยและพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทุกด้าน ยิ่งสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ คุณภาพของประชาชนก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น การเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ บุคคลสามารถศึกษาได้จาก 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะต้องมีการผสมผสานกันเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพคนได้อย่างต่อเนื่อง จากรูปแบบการจัดการศึกษาดังกล่าว เมื่อพิจารณาโรงเรียนกวดวิชาที่มีอยู่ในปัจจุบันน่าจะกล่าวได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาตามรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนเรียนตามความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพความพร้อม และโอกาสในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

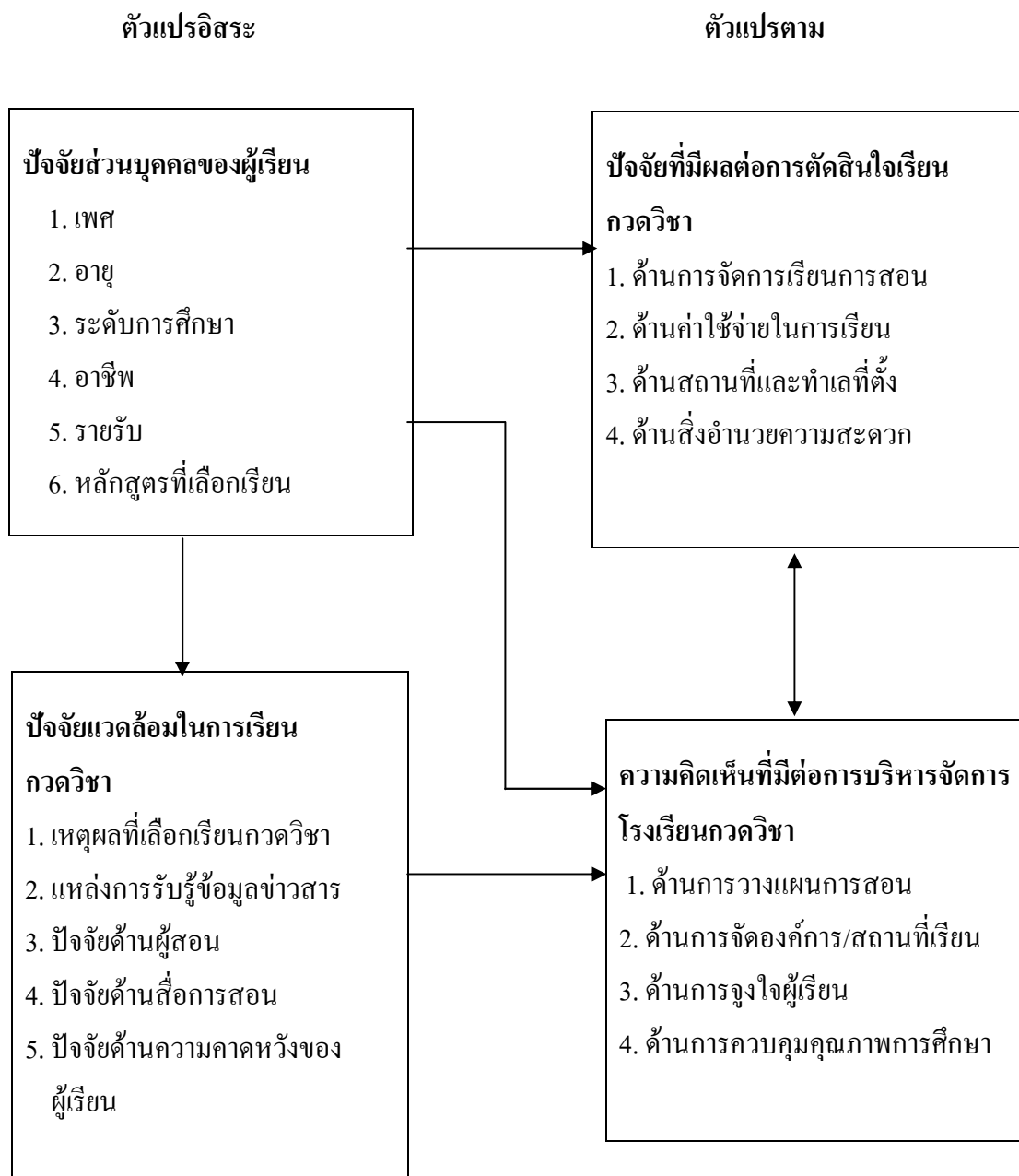
จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เจริญทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมนั้น กุญแจสำคัญที่เป็นตัวผลักดันให้การพัฒนาเกิดขึ้นก็คือการศึกษา การที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีความสำคัญอย่างน้อยเท่าเทียมกับการศึกษาในระบบ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปัจจุบันนี้โรงเรียนกวดวิชาที่เป็นที่นิยมของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจเป็นจำนวนมาก มีโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของผู้เรียนและการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจโรงเรียนกวดวิชาได้นำข้อมูลจากการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้การวางนโยบายและการจัดระบบของการศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็นและสอดคล้องกับทิศทางของการปฏิรูปการศึกษา จึงเห็นสมควรจะได้มีการศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของการกวดวิชาเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของผู้เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแวดล้อม
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชากับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการตัดสินใจ ได้กำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาแตกต่างกัน
3. ปัจจัยแวดล้อมในการเรียนกวดวิชาของผู้เรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาแตกต่างกัน
4. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมในการเรียนกวดวิชา
5. ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวดวิชาของผู้เรียนและความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ขอบเขตของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 6 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2550 : "ไม่ปรากฏเลขหน้า) จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ (Zenith) โรงเรียนศูนย์ฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และภาษาอยุธยา โรงเรียนกวดวิชาเสริมความรู้ความสามารถโอเอ โรงเรียนกวดวิชาก้าวหน้า โรงเรียนอิงลิชพลัส สาขาอยุธยา และโรงเรียนกวดวิชาบ้านครูกล้วย มีจำนวน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2551 รวม 1,152 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง เท่ากับ 297 คน
3. ขอบเขตของตัวแปร
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ
    - 3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายรับ และหลักสูตรที่เลือกเรียนกวดวิชา
    - 3.1.2 ปัจจัยแวดล้อมในการเรียนกวดวิชา ได้แก่ เหตุผลที่เลือกเรียนกวดวิชา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสื่อการสอน และปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้เรียน

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

3.2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชา ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดองค์การ/สถานที่เรียน ด้านการจูงใจผู้เรียน และด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ โรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ (Zenith) โรงเรียนศูนย์ฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และภาษาอยุธยา โรงเรียนกวดวิชาเสริมความรู้ความสามารถ โอเอ โรงเรียนกวดวิชาก้าวหน้า โรงเรียนอิงลิชพลัส สาขาอยุธยา และโรงเรียนกวดวิชาบ้านครูกล้วย

5. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 – เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นเวลา 3 เดือน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของผู้เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร การจัดการการเรียนการสอน และการให้บริการต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

2. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนกวดวิชา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาสามารถนำไปพัฒนาในการวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจ และการควบคุมคุณภาพเพื่อให้มีมาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการด้านการศึกษาต่อไป

3. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียน การสอน การบริหารโรงเรียนกวดวิชา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนที่เรียนกวดวิชา รวมทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ หรือทำธุรกิจโรงเรียนกวดวิชา

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนกวดวิชา หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตการจัดตั้งโรงเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่มีการสอนพิเศษในวิชาสามัญ คณิตฯ นาฏศิลป์ และภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้เรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระบบ หรือบุคคลทั่วไป

ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอาจเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระบบ และบุคคลทั่วไป ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนกวดวิชา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลทางด้านต่างๆ ของผู้เรียน ประกอบไปด้วย อายุของผู้เรียน เพศของผู้เรียน ระดับการศึกษาของผู้เรียน อาชีพของผู้เรียน ระดับรายได้ต่อเดือนของผู้เรียน และหลักสูตรที่เรียน

การบริหารจัดการ หมายถึง การจัดกระบวนการบริหารของโรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่ง ในด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดการองค์การ ด้านการจูงใจ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวางแผนการสอน หมายถึง การวางแผนของโรงเรียนกวดวิชา เป็นกระบวนการวางแผนเกี่ยวกับเตรียมการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ แนะนำหลักสูตรการเรียนการสอนให้ผู้เรียนก่อนเรียน การจัดอาจารย์เข้าสอนตรงหลักสูตร มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

การจัดองค์การ หมายถึง การกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการในโรงเรียนกวดวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน ได้แก่ วิธีการรับสมัคร จำนวนที่ต้องการรับสมัคร การมีสิ่งอำนวยความสะดวก การกำหนดบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบดูแลและจัดห้องเรียนตามสภาพที่เหมาะสม

การจูงใจผู้เรียน หมายถึง การจัดข้อมูลและกระบวนการต่างๆ ที่จะโน้มน้าวให้ผู้เรียนสนใจ สมัครเข้าเรียน เช่น มีวิชาเรียนที่หลากหลาย มีอาจารย์สอนในวิชาที่เปิดสอนโดยตรง อาจารย์มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงาน เพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา เช่น การกำหนดมาตรฐานการเรียนการสอนในได้มาตรฐานตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด การวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน มีการตรวจสอบการเรียนการสอนอย่างเข้มงวด การกำหนดตัวอาจารย์ผู้สอนตรงตามหลักสูตร และการจัดชั่วโมงการเรียนการสอนเหมาะสม เป็นต้น

ปัจจัยแวดล้อมในการเรียนกวดวิชา หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ได้แก่ เหตุผลที่เลือกเรียนกวดวิชา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสื่อการสอน และปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้เรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีเกณฑ์การวัดปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจตามระดับการตัดสินใจและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำโครงการสอน หรือแผนการสอน เป็นการเตรียมของครูที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เช่น การจัดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน สรุปรูปเนื้อหาและเพิ่มเติมทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย การจัดรูปแบบการสอนมีการเล่นเกมส์และตอบปัญหา การสอนสอนมีการสาธิตและทดลอง และการนำเสนอการสอนอย่างมีลำดับขั้น เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายในการเรียน หมายถึง ค่าเรียนที่ผู้เรียนจ่ายในการเรียนกวดวิชาต่อหลักสูตร และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าธรรมเนียมสมัครเรียน ค่าหนังสือ เป็นต้น

สถานที่และทำเลที่ตั้ง หมายถึง สถานที่ตั้งโรงเรียนกวดวิชา รวมทั้งการมีห้องเรียนจำนวนเพียงพอและขนาดเหมาะสม ความสะอาดของสถานที่และบริเวณโดยรอบ สถานที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มีที่จอดรถสะดวกสบายเพียงพอ และความปลอดภัยของอาคารและบริเวณโดยรอบ เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่โรงเรียนกวดวิชาจัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น ห้องเรียนมีการควบคุมเสียงรบกวนจากภายนอก อุปกรณ์การเรียนมีจำนวนเพียงพอการใช้งาน อุปกรณ์การเรียนมีคุณภาพดี มีพื้นที่สำหรับพักผ่อนก่อน/หลังเข้าเรียน และมีห้องน้ำสะอาดน่าใช้และเพียงพอ เป็นต้น